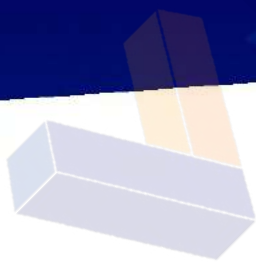

බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

AAT අදියර III

CPT - සංස්ථාපිත සහ පුද්ගලික බදුකරණය

2024 ජනවාරි විභාගය

03 වන ප්‍රශ්නය

නලින් වෘත්තියෙන් නීතිඥවරයෙකි. දිනක් නලින්ගේ මිතුරෙකු ඔහු හමුවී ඔහුගේ අක්කර 50 ක කුරුඳු වත්ත රු. මිලියන 30 කට මිලට ගන්නා ලෙස පැවසුවේය. නලින් එය මිලට ගැනීමට කැමති වුවද, ඒ සඳහා ඔහුට ප්‍රමාණවත් මුදල් නොතිබුණි. කෙසේවෙතත්, එම වත්තෙන් 75% ක ප්‍රමාණයක් ලබාදීමේ එකඟතාවය මත ඔහු අපේක්ෂිත ගැනුම්කරුවන්ගෙන් රු. මිලියන 20 ක් එකතුකර ගැනීමට සමත් විය.

නලින් මාස 2 ක් තුළ ගනුදෙනුව සම්පූර්ණ කිරීමට එකඟ වෙමින් රු. මිලියන 15 ක අත්තිකාරමක් ගෙවන ලදී. මාස දෙක අවසානයේදී ඔහු වත්ත මිලදීගෙන එයින් 75% ක ප්‍රමාණයක් නලින් මුදල් ලබාගත් ගැනුම්කරුවන්ට ලබා දුන්නේය. මුළු ඉඩමම මාස 6 ක කාලයක් තුළ විකිණීමට ඔහු සමත් විය. මෙම ගනුදෙනුවෙන් ඔහු රු. මිලියන 5 ක ගුද්ධ ලාභයක් ලැබීය.

ඔහු, මෙවැනි ස්ථරපයේ ගනුදෙනුවකට සම්බන්ධ වූ පලමු අවස්ථාව මෙය විය.

මබ විසින් කළ යුතු දෑ:

මහාචාරණ ට එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල් (Mahavithrana Vs CIR) නඩු තීන්දුවේ තීරණය සහ 2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධානයන් පදනම් කර ගනිමින්, මෙම ගනුදෙනුවෙන් නලින් විසින් උපයන ලද ලාභය, බදු අරමුණු සඳහා සැලකිල්ලට ගත යුතුදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2024 ජනවාරි විභාගය - ශෝචිත උත්තර

තෙවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර :

පරිච්ඡේදය 06 - බදු සම්බන්ධ නඩු තීන්දු

මහාචාරණ එදිරිව CIR නඩුවට අනුව තක්සේරුවට යටත්වන්නා සහ තවත් අයෙකු අත්තිකාරම් මුදලක් ගෙවා අක්කර 583 ක තේ වත්තක් මිලදී ගැනීමට විකල්පයක් ලබා ගත් අතර කෙටි කාලයක් තුළ ගනුදෙනුව අවසන් කිරීමට එකඟ විය. ඔවුන්ට මෙය මිලදී ගැනීමට ප්‍රමාණවත් මුදල් නොතිබූ අතර ඔවුන්ගේම අරමුදල්වලින් හෝ ණයට ගත් අරමුදල්වලින් සම්පූර්ණ වත්ත මිලදී ගැනීමට අදහස් කළේ නැත. ඔවුන් ඉක්මනින් අක්කර 464 ක් සඳහා ගැනුම්කරුවන්ට ඉදිරිපත් කළ අතර ඉතිරි ප්‍රදේශයෙන් කොටසක් විකුණා දමා ඉතිරිය රජයට අත්පත් කර ගැනීමට ඉඩ දුන්නේය. එම වතුයාය තම තේ කම්හලට අමු දළ ප්‍රභවයක් ලෙස මිලදී ගැනීමට එකඟ වූ බවට තක්සේරුවට යටත්වන්නා තර්ක කළද, ඔවුන් එම වතුයාය තමන්ට මිලදී ගැනීමේ විකල්පය ලබා නොගත් බව පැහැදිලිය.

නඩුවේ කරුණු සහ තත්වයන්, ගනුදෙනු ස්වභාවය හෝ වෙළඳාමේ විකුමාන්විත හෝ සැලකිල්ලක් විය. ගිවිසුමකට එළැඹෙන අවස්ථාවේ අභිප්‍රාය වූයේ වෙළඳාමේ ස්වභාවය අනුව ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කිරීමයි. ඒ අනුව නලින් ද එම ඉඩම නැවත විකිණීමේ අරමුණින් මිලදී ගනී. එබැවින් ලබා දී ඇති සිද්ධි අධ්‍යයනයේ කරුණු අනුව මහාචාර්ය ජේෂ්ව CIR නඩුවට සමාන වේ. අවසාන වශයෙන් නිගමනය කළ හැක්කේ මෙම ගනුදෙනුව හරහා නලින් උපයන ලාභය බදු අරමුණු සඳහා සලකා බැලිය යුතු බව ය.

2024 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 195 වැනි වගන්තියේ විධිවිධාන අනුව ව්‍යාපාරය මෙසේ අර්ථ දක්වා ඇත.

- වැඩපිලිවෙලෙහි කාලසීමාව තෙතරම් කෙටි වුවද, යම් වෙළඳාමක්, වෘත්තියක්, රක්ෂාවක් හෝ ව්‍යාපාරික ස්වභාවයක් සහිත තනි වැඩපිලිවෙලක් සහ
- අතීත, වර්තමාන හෝ අනාගත ව්‍යාපාරයක් ඇතුලත් වන නමුත් යම් සේවා නියුක්තියක් ඊට ඇතුලත් නොවේ.

එය වෙළඳාමක් නම්, පහත ලක්ෂණ හඳුනාගත යුතුය,

- පුද්ගලිකව භාවිතා කළ නොහැකි වාණිජ නිෂ්පාදන ප්‍රමාණයන් මිලදී ගැනීම,
- වත්කම් කෙටි කාලයක් සඳහා තබා ඇත්නම්
- ගනුදෙනුව නැවත සිදු කිරීම
- ලාභ ඉපැයීමේ චේතනාව සහ
- නැවත විකිණීමේ චේතනාව

මෙම අවස්ථාවෙහිදී ද අපට පහත ලක්ෂණ හඳුනාගත හැකිය,

- පුද්ගලිකව භාවිතා කළ නොහැකි නිෂ්පාදන වාණිජ ප්‍රමාණවලින් මිලදී ගැනීම
- නැවත විකිණීමේ චේතනාව
- වත්කම් කෙටි කාලයක් සඳහා තබා ඇත්නම්

එබැවින් ව්‍යාපාරික ස්වභාවයක් ගන්නා වෙළඳාමක් ඇති බව අපට හඳුනාගත හැකිය. එබැවින් මෙම ගනුදෙනු මාලාවෙන් උපයන ලාභය ආදායම් බද්දට යටත් වේ.

උපකල්පනය: මෙම ඉඩම නැවත විකිණීමට නලින්ට මූලික චේතනාවක් පවතී.

(ලකුණු 05)

2023 ජූලි විභාගය

03 වන ප්‍රශ්නය

සිරිපාල සහ ගුණපාල සමානව ලාභාලාභ බෙදා ගනිමින් ගුණසිරි බේකර්ස් නමින් හවුල් ව්‍යාපාරයක් පවත්වාගෙන යති. සිරිපාලට පුතුන් දෙදෙනෙකු සිටින අතර, ගුණසිරි බේකර්ස් හි ඔහුගේ ලාභ කොටස බෙදාගැනීම සඳහා ඔහු, ඔහුගේ පුතුන් දෙදෙනා සමඟ නව හවුල් ගිවිසුමකට එළඹුණේය.

මෙම නව හවුල් ව්‍යාපාරයේ එකම ආදායම වන්නේ ගුණසිරි බේකර්ස් වෙතින් සිරිපාලට ලැබුණු භාගයක ලාභ කොටස පමණි.

සිරිපාල සහ ඔහුගේ පුතුන් අතර, වලංගු ව්‍යාපාරයක් නොමැති බව සඳහන් කරමින් ඔවුන් අතර පවත්නා ගිවිසුම සහකාර කොමසාරිස්වරයා අභියෝගයට ලක්කර තිබේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධානයන් සහ ඒ.ඒ. ඩාවර්ඩ්බොයි (A.A. Davordboy Vs CGIR) එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල් නඩු නිත්ද්‍රව පදනම් කර ගනිමින් සිරිපාල සහ ඔහුගේ පුතුන් අතර, බදු කටයුතු සඳහා වලංගු හවුල් ව්‍යාපාරයක් පවතින්නේදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2023 ජූලි විභාගය - යෝජිත උත්තර

තුන්වන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර:

පරිච්ඡේදය 06 - බදුකරණයට සම්බන්ධ නඩු තීන්දු

සිරිපාල හා ඔහුගේ පුතුන් අතර, බදු කටයුතු සඳහා වලංගු හවුල් ව්‍යාපාර ගිවිසුමක් පවතින්නේ ද යන්න, පහත අවශ්‍යතා සැපිරීම මත රඳා පවතී.

1. හවුල් ව්‍යාපාරයක් ගොඩනැගීමට පාර්ශවයන් අතර ගිවිසුමක් පැවතිය යුතුය.
2. පාර්ශවයන් හවුල් ව්‍යාපාරයට යමකින් දායක විය යුතුය.
3. පාර්ශවයන් අතර ලාභ සහ පාඩු බෙදා ගැනීමට පොදු අදහසක් පැවතිය යුතුය.
4. ව්‍යාපාරය, පාර්ශවයන්ගේ අන්‍යෝන්‍ය ප්‍රතිලාභය සඳහා කළ යුතුය.

සිරිපාල හා ඔහුගේ පුතුන් සම්බන්ධයෙන් ගත් විට, හවුල් ව්‍යාපාරයක් ගොඩනැගීම සඳහා ඔවුන් අතර ගිවිසුමක් පවතී. සිරිපාල, ගුණසිරි බේකර්ස් හි ඔහුගේ ලාභ කොටසෙන් නව හවුල් ව්‍යාපාරයට දායක වෙයි. පාර්ශවයන් අතර ලාභ සහ පාඩු බෙදා ගැනීමට පොදු අදහසක් පවතින අතර ව්‍යාපාරය, පාර්ශවයන්ගේ අන්‍යෝන්‍ය ප්‍රතිලාභය සඳහා පවත්වා ගෙන යනු ලබයි.

එබැවින්, සිරිපාල හා ඔහුගේ පුතුන් අතර, බදු කටයුතු සඳහා වලංගු හවුල් ව්‍යාපාර ගිවිසුමක් පවතියි. ඒ.ඒ.ඩාවුඩ්බ්ලිව් ජයවර්ධන දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල් නඩු තීන්දුවේ තීරණය මඟින් ද මෙය සනාථ කරන අතර එහිදී, හවුල්කරුවන්ගෙන් එක් අයකුගේ දායකත්වය ඔහුගේ කුසලතාවය සහ විශේෂඥතාවය පමණක් වුවත්, හවුල් ව්‍යාපාරයක් පවතිය හැකි බවට උසාවිය තීන්දු කරන ලදී.

2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනත ද, බදු කටයුතු සඳහා හවුල් ව්‍යාපාරවල වලංගුතාවය හඳුනා ගනියි. "ලාභ ලැබීමේ පරමාර්ථයෙන් පොදුවේ ව්‍යාපාරයක් කරනු ලබන පුද්ගලයන් අතර පවතින සම්බන්ධතාවය" ලෙස හවුල් ව්‍යාපාරයක් ලෙස පනතේ 10(1) වගන්තියෙන් නිර්වචනය කර ඇත. හවුල් ව්‍යාපාරය යන්න වෙනම නීත්‍යානුකූල ඒකකයක් නොවන බවත්, පුද්ගලයන්ගේ හුදු සංගමයක් බවත් පනතේ 10(2) වගන්තියේ දක්වා ඇත.

එහිදී, හවුල් ව්‍යාපාරයක ලාභ සහ පාඩු, හවුල්කරුවන් මගින් බද්දට යටත් වන අතර එය ඔවුන්ගේ ලාභ බෙදාගැනීමේ අනුපාතවලට අනුව සිදුවේ. සිරිපාල හා ඔහුගේ පුතුන් සම්බන්ධයෙන් ගත් විට, නව හවුල් ව්‍යාපාරයේ ලාභ සහ පාඩු සිරිපාල හා ඔහුගේ පුතුන් මගින් බද්දට යටත් වන අතර, එය ඔවුන්ගේ ලාභ බෙදාගැනීමේ අනුපාතවලට අනුව සිදුවේ.

(ලකුණු 05)

2023 ජනවාරි විභාගය

03 වන ප්‍රශ්නය

අනුර, සීමාසහිත කරුණාරත්න සමාගමේ සහකාර ගණකාධිකාරීවරයා වන අතර, 2021/22 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී ඔහු වකුගඩු බද්ධ කිරීමක් සඳහා රෝහල් ගතවිය. අනුර, සමාගමට දක්වා ඇති හිතෙහිභාවය සැලකිල්ලට ගනිමින් සීමාසහිත කරුණාරත්න සමාගම විසින් ඔහුගේ වෛද්‍ය බිල්පත ප්‍රතිපූරණය කරන ලදී. තවද, වෛද්‍ය බිල්පත් ප්‍රතිපූරණය, සමාගමේ සියලු සේවකයින් සඳහා සමානව අදාළ නොවේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

ක්‍රීබ්ස්ට් එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Cribs Vs CIT) නඩු තීන්දුව සහ 2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධානයන් පදනම් කර ගනිමින් සීමාසහිත කරුණාරත්න සමාගමෙන් ලැබුණු වෛද්‍ය බිල්පත් ප්‍රතිපූරණය අනුරගේ බදු අයකළ හැකි ආදායමේ කොටසක් වන්නේදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2023 ජනවාරි විභාගය - යෝජිත උත්තර

තෙවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර :

පරිච්ඡේදය 06 - බදු සම්බන්ධ නඩු තීන්දු

ක්‍රීබ්ස්ට් එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Cribs Vs CIT) නඩු තීන්දුවට අනුව, වතු අධිකාරීවරයෙකු වූ අභියාචනාකරු වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට මුහුණ දීමට සිදු වූ අතර ඔහුගේ සුවිශේෂී සේවය අගයමින් සේවායෝජකයා විසින් ප්‍රසාද දීමනාවක් ලෙස සඳහන් කර විශේෂ ත්‍යාගයක් පිරිනමන ලදී, කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා විසින් මෙම මුදල, රැකියා ආදායමක් ලෙස තක්සේරු කර ඇති අතර අභියාචකයා ඒ පිළිබඳව විරෝධය පළ කළේය.

එහිදී අධිකරණය තීරණය කළේ,

- 1 ගෙවීම් රැකියා ආදායමක් ලෙස සැලකිය නොහැකි පුද්ගලික තෑග්ගක් විය.
- 2 ගෙවීම් කරන පාර්ශ්වය විසින් හිතාමතා හෝ අහම්බයක් හෝ වචනයක් තෝරාගැනීම සඳහා අභියාචකයාට දඬුවම් නොකළ යුතුය.
- 3 අභියාචකයා විසින් සමාගමට සපයන ලද දිගු සේවාව ගෙවීම සඳහා චේතනාව වූ නමුත් සලකා බැලීම නොවේ.

සේවකයකුට ඔහුගේ රැකියාවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හෝ ඊට අදාළව ගෙවීමක් සිදු කළ පමණින් ගෙවීම බදු ගෙවීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ.

මේ අනුව, සේවකයා සමාගමට කළ සුවිශේෂී සේවය සහ ඔහුට වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීමට සිදු වූ බව සැලකිල්ලට ගනිමින් ඔහුට ලබා දුන් විශේෂ ත්‍යාගයක් රැකියා ආදායමක් ලෙස සැලකිය නොහැක.

එබැවින්, නඩු විධිවිධාන අනුව මෙය බද්දට යටත් නොවන පුද්ගලික තැග්ගක් ලෙස සැලකිය යුතුය.

කෙසේ වෙතත්, 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 5 (2) වගන්තියට අනුව, රැකියාව සම්බන්ධයෙන් ලැබෙන තැග් ඇතුළු අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා බදු අය කෙරේ.

තවද, 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 5 (3) වගන්තියට අනුව, සියලුම පූර්ණ කාලීන සේවකයන්ට සමාන කොන්දේසි මත ප්‍රතිලාභ අත්වන අවස්ථාවකදී, පුද්ගලයෙකුගේ දන්ත, වෛද්‍ය හෝ සෞඛ්‍ය රක්ෂණ වියදම් නිදහස් කිරීම හෝ ප්‍රතිපූරණය කිරීම රැකියා ආදායමෙන් බැහැර කර ඇත.

ලබා දී ඇති උදාහරණයට අනුව, සමාගමට ඇති පක්ෂපාතිත්වය සැලකිල්ලට ගනිමින් සමාගම විසින් අරුණ මහතාට වෛද්‍ය බිල්පත ප්‍රතිපූරණය කරන ලද අතර මෙම ප්‍රතිලාභය එකම ශ්‍රේණියේ සියලුම පූර්ණ කාලීන සේවකයින්ට සමාන කොන්දේසි යටතේ ලබා ගත නොහැක.

එබැවින් එවැනි ප්‍රතිලාභයක් අරුණ මහතාගේ ආදායම් බද්දට යටත් වේ.

(ලකුණු 05)

2022 ජූලි විභාගය

03 වන ප්‍රශ්නය

සීමාසහිත රන් කහට සමාගම, හේ අපනයනයේ නිරත සමාගමකි. 2019/20 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී ගංවතුර නිසා රු. මිලියන 10 ක් වටිනා හේ තොගයකට හානි සිදුවූ අතර, රක්ෂණ වන්දිය මගින් රු. මිලියන 8 ක් ආවරණය කර ගන්නා ලදී. ඉතිරි රු. මිලියන 2 වියදමක් වශයෙන් සමාගම අයකර තිබෙන අතර, එය ආදායම් බදු අරමුණු සඳහා අඩුකරගෙන තිබුණි.

මෙම විසින් කළ යුතු දෑ:

“සීමාසහිත හේලි සහ සමාගම එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Hayley & Co. Ltd. Vs. CIR)” නඩු තීන්දුව පදනම් කර ගනිමින් රක්ෂණයෙන් ආවරණය කරගත නොහැකි වූ තොග හානිය ආදායම් බදු සඳහා අඩු කර ගැනීමට ඉඩදිය හැකිදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2022 ජූලි විභාගය - ශෝචිත උත්තර

තෙවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර :

පරිච්ඡේදය 06 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

Hayley & Co. Ltd Vs. CIR (3 CTC 113) නඩුවේ දී, භාණ්ඩ (විශේෂයෙන් රබර්) මිලදී ගැනීම සහ අපනයනයේ යෙදී සිටින සමාගමක සොරකම් කිරීම නිසා සේප්පුවේ තිබූ මුදල් අලාභයක් දැරීමට සිදු වූ අතර රක්ෂණ හිමිකම් පෑමෙන් පසු ශුද්ධ අලාභය පිටතට යෑමක් ලෙස ඉල්ලා ඇත.

එහිදී තීරණය වූයේ:

පිටතට යෑම යන වචනය ස්වේච්ඡාවෙන් පිටතට යන පාඩු ආවරණය කිරීමට තරම් පුළුල් බව. පිටතට යන මුදල් ලාභ ඉපයීමේ දී දරා තිබිය යුතුය. තක්සේරුකරුගේ පාඩුව ව්‍යාපාරයට ආනුෂංගික වන බැවින් අඩු කළ හැකිය.

තීන්දුවට අනුව මෙම නඩුවේ අලාභය පහත සඳහන් කරුණු මත ඉල්ලා සිටීමට අවසර දෙන ලදී;

- (1) වියදම් මෙන්ම පිටතට ගලා යාමද අඩු කළ හැකිය. එයට කැමැත්තකින් තොරව ඉවතට ගලා යාමද අඩු කළ හැකිය. මෙම සිද්ධියේ පිටතට ගලා යන ඒවාට ගංවතුර හින්න සොරකම් ආදියෙන් අහිමි වන තොග හා මුදල් ආදිය ඇතුළත් වේ.
- (2) ඉවතට ගලා යාම් ආදායම් ජනනය කිරීම සඳහා දැරිය යුතු අතර මෙම සිද්ධියේ දී පිටතට ගලා යාම් සඳහා ඉඩ දෙනු ලැබූයේ එය ව්‍යාපාරයට ආනුෂංගික වන බැවිනි .
- (3) පාඩුව නියෝජනය කරන්නේ කාරක ප්‍රාග්ධනය මිස ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය නොවන අතර එබැවින් ප්‍රාග්ධන වියදමක් නොවේ.

දී ඇති සිද්ධියේ කරුණු Hayley & Company නඩු තීන්දුවට සමාන වේ. එබැවින් ව්‍යාපාර ආදායම ගණනයේදී ශුද්ධ අලාභය අඩු කිරීමට ඉඩ දේ.

(ලකුණු 05)

2022 ජනවාරි විභාගය

04 වන ප්‍රශ්නය

සුනිල් ඔහුගේ පවුල සමඟ මහනුවර වාසය කරයි. 2020/21 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී, ප්‍රසිද්ධ ජාතික පාසැලක් ආසන්නයේ පිහිටි අක්කර 2 ක ඉඩමක් රු. මිලියන 200 ක මිලකට මිලදී ගැනීමට එහි හිමිකරු වූ පෙරේරා සමඟ ගිවිසුමකට සුනිල් එළඹුණු අතර, ඒ සඳහා රු. මිලියන 2 ක නැවත නොගෙවන තැන්පතුවක් ගෙවන ලදී. ගිවිසුමට එළඹුණු විගසම ඔහු විසින් එකක් පර්චස් 10 බැගින් වූ කැබලිවලට ඉඩම වෙන්කරන ලදී. ඉන්පසු බිම් කැබලි 3 ක් පෙරේරාට පවරන ලද අතර, ඉතිරිය මාස 2 ක කාලයක් තුළදී වෙනත් පුද්ගලයන්ට විකුණන ලදී. විකුණුම් මුදලින් ඔහු විසින් රු. මිලියන 198 ක් වූ ඉතිරි මුදල පෙරේරාට ගෙවන ලදී. මෙම සම්පූර්ණ ගනුදෙනුවෙන් සුනිල් රු. මිලියන 6 ක ලාභයක් උපයා ගත්තේය.

මබ විසින් කළ යුතු දෑ:

සුනිල් විසින් උපයන ලද ලාභය බද්දට යටත්වන ආදායමක්දැයි "රාම් ඊශ්වර එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Ram Ishwara Vs. C.I.R)" නඩුව ඇසුරෙන් පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2022 ජනවාරි විභාගය - ශෝචිත උත්තර

හතරවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර ::

පරිච්ඡේදය 6 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

රාම් ඊශ්වර එදී. දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් නඩුව ව්‍යාපාර ස්වභාවයේ ගනුදෙනුවක හෝ හුදකලා ගනුදෙනුවක ආදායම හඳුනාගැනීමට අදාළ වේ. මෙම නඩුවේ දොස්තර මහතෙකු වන බදු ගෙවන්නා ඉඩම් නිමියා හට ඉඩම මිලදී ගැනීමට රු 45000 ක නැවත නොගෙවන තැන්පතුවක් ගෙවන ලදී. ඉන්පසු ඔහු ඉඩම කොටස් වලට කඩා ඔහුට ඉඩම් නිමියට හා ඔහුගේ බිරිඳට කොටස් කිහිපයක් තබා ගෙන ඉතුරු කොටස් විකුණන ලදී. ඔහු එමගින් ලාභයක් උපයන ලද අතර එය ව්‍යාපාර ගනුදෙනුවක් ලෙස සලකන ලද අතර මෙම ගනුදෙනුවෙන් උපයන ලද ලාභය බද්දට යටත් වේ.

ඉහත ගනුදෙනුවට සමානව සුනිල් ප්‍රසිද්ධ පාසලකට සම්පව අක්කර දෙකක් මිලදී ගන්නා ලද අතර එය මාස දෙකක් ඇතුළත පර්චස් 10 බැගින් කොටස්වලට කඩා විකුණන ලදී.

රාම් ඊශ්වර එදී. දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් නඩු තීන්දුවට අදාළ ව සුනිල් විසින් මිලදී ගන්නා ලද හා විකුණන ලද ඉඩම ව්‍යාපාර ගනුදෙනුවක ස්වභාවය දරයි එමනිසා මෙම ඉඩම් ගනුදෙනුවෙන් ලබන ලාභය බද්දට යටත් වේ.

2021 ජූලි විභාගය

04 වන ප්‍රශ්නය

සීමාසහිත හරිත සමාගමේ, වතු අධිකාරියක සේවයේ වන සිල්වාට 2020/21 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී හාද සැත්කමකට භාජනය වීමට සිදුවිය. ඔහුගේ දීර්ඝකාලීන සේවය සලකා බලමින්, සමාගමේ සාංගමික සමාජ වගකීම් [Corporate Social Responsibilities (CSR)] අරමුදල හරහා රු. මිලියන 1.2 ක විශේෂ එකවර ගෙවීමක් සමාගම විසින් ඔහු වෙත ලබාදෙන ලදී. ඔහු ලද විශේෂ එකවර ගෙවීම 2020/21 තක්සේරු වර්ෂයේ ඔහුගේ ආදායම් බදු සඳහා යටත්වන බව සිල්වාගේ බදු උපදේශකවරයා විසින් ඔහුට දන්වන ලදී.

මබ විසින් කළ යුතු දෑ:

සීමාසහිත හරිත සමාගමෙන් ලැබුණු විශේෂ එකවර ගෙවීම, සිල්වාගේ බද්දට යටත්වන ආදායමක් දැයි, ඔහුම නිගමන නඩු තීන්දු ඇසුරින් පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2021 ජූලි විභාගය - යෝජිත උත්තර

හතරවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර :

පරිච්ඡේදය 6 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බඳුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

සපයා ඇති තොරතුරු අනුව සී/ස හරිත සමාගම සිල්වා මහතාගේ දීර්ඝ කාලීන විශිෂ්ට සේවය සැලකිල්ලට ගනිමින් හදවත් සැත්කමක් කිරීමට ඔහුට රු මිලියන 1.2 ක් එකවර ගෙවීමක් සිදු කර ඇත.

ක්‍රීඩා ඵදී, ආදායම් බදු කොමසාරිස් නිදී ඔහුගේ සුවිශේෂී සේවය අගය කරනු පිණිස සේවායෝජකයා (සමාගම) ප්‍රසාද දීමනා යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබූ විශේෂ ගෙවීමක් කරනු ලැබීය. මෙම ගෙවීමේ චේතනාව සමාගම වෙත කරන ලද දීර්ඝ කාලීන සේවාවක් මිස සමාගමට කරන ලද ඔහුගේ සේවාවන් සැලකිල්ලට නොගත් බව අධිකරණය පැහැදිලි කළේය. එබැවින් ක්‍රීඩා වෙත කරන ලද මෙම ගෙවීම වෙත කරන ලද පුද්ගලික ගෙවීමක් වන අතර රැකියාවෙන් ලද ලාභයක් නොවේ.

මෙම නඩුවේ දී සිල්වාට එකවර මුදලක් ලැබී ඇත්තේ රැකියාවට අදාළව තැත්ගත් නොවන අතර එය හාද සැත්කමක් නිසා සිදු වූවක් බවත් සමාගම විසින් ඔහුගේ සේවය ඇගයීමක් වශයෙන් සිදුකළ බවත්ය. එබැවින් ඒ මත ආදායම් බදු අය නොකෙරේ.

2021 ජනවාරි විභාගය

04 වන ප්‍රශ්නය

සීමාසහිත X සමාගම, මාපට ව්‍යාපාරයක නියැලී සිටියි. 2020 ජනවාරි මාසයේදී සොරකම් කිරීම නිසා මුදලින් රු.600,000/- ක අලාභයක්, සමාගමට දැරීමට සිදුවිය. පසුව පොලීසිය විසින් රු.100,000/- ක මුදලක් සොයාගත් අතර, 2020 මාර්තු මාසයේදී රු.200,000/- ක වන්දි මුදලක් රක්ෂණ සමාගමෙන් ලැබුණි. සමාගම, රු.300,000/- ක ශුද්ධ අලාභය ආදායම් බදු වගකීම ගණනය කිරීමේදී ඉඩදෙන වියදමක් වශයෙන් අඩුකරගෙන තිබුණි. නමුත්, සහකාර කොමසාරිස්වරයා එම මුදල සඳහා ඉඩදී නොතිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

"සීමාසහිත හේලි සහ සමාගමට එදිරිව ආදායම් බදු කොමසාරිස්" (Heyley & Co. Ltd. Vs CIR) නඩු නිත්‍යවේ තීරණය මත පදනම්ව රු.300,000/- ක ශුද්ධ අලාභය, බදු අරමුණු සඳහා ඉඩදෙන වියදමක් ලෙස සැලකිය හැකිදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2021 ජනවාරි විභාගය - යෝජිත උත්තර

හතරවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර ::

පරිච්ඡේදය 06 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

සී/ස හේලි සහ සමාගමට එදිරිව ආදායම් බදු කොමසාරිස් නඩුවේ හේලිස් සමාගම පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේ සහ අපනයනය කිරීමේ ආයතනයක් ලෙස කටයුතු කළ අතර, සේප්පුවේ තබන ලද මුදල් සොරුන් විසින් සොරා ගැනීම නිසා පාඩුවක් ලබා රක්ෂණය අඩු කළ පසු අලාභය වියදමක් වශයෙන් ඉල්ලා සිටින ලදී.

නඩු තීරණයට අනුව මෙම නඩුවේදී පාඩුව පහත පදනම් මත ඉල්ලීමට ඉඩ දෙන ලදී.

- 1 පාඩු ද ඇතුළුව වියදම් අඩු කළ හැකිය. එයට ස්වේච්ඡා නොවන පාඩු වියදම් එනම් තොග සහ මුදල් ගං වතුරෙන් හානි වීම, ගිනි සහ සොරකම් කිරීම් ඇතුළත් පාඩු වියදම්ද ඇතුළත් වන බව.
- 2 ආදායම් ඉපදීමේදී එම පාඩු වියදම් උද්ගත වී තිබිය යුතුය. මෙම නඩුවේදී ව්‍යාපාරික කටයුතු අතර හට ගෙන තිබූ නිසා පාඩු වියදම් වලට ඉඩ දෙන ලදී.
- 3 පාඩුව කාරක ප්‍රාග්ධනය නියෝජනය කරන අතර එය ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනයට අයත් නොවන අතර ප්‍රාග්ධන වියදමක් යන්නට ඇතුළත් නොවේ.

ඒ අනුව රු. 300,000/- මුදල් සොරකම හේතුවෙන් වූ අලාභය බදු අරමුණු සඳහා ඉඩ දෙන වියදමක් ලෙස සැලකේ.

(ලකුණු 05)